

Na własny rachunek

Ewa Cetnar-Tkaczyk, 30.04.2020

Czy samozatrudnienie jest dla mnie? Przeczytaj, czym są i z czym wiążą się działalność nierejestrowana oraz rejestrowana, aby móc odpowiedzieć sobie na to pytanie.

Czy to już?

Potrafisz coś robić dobrze. Może tworzyć strony internetowe, prowadzić przyjęcia dla dzieci, opracowywać wyniki badań albo fotografować. Najpierw o przysługę prosili tylko znajomi, potem już obce osoby. Na początku odwdzięczano się czekoladkami, teraz jest to gotówka. W pewnym momencie zaczynasz zastanawiać się: czy to już działalność gospodarcza?

Odpowiedź znajdziesz w ustawie z dnia 6 marca 2018 roku „Prawo przedsiębiorców”. Stanowi ona, że działalność gospodarcza ma miejsce wtedy, gdy działania zarobkowe są zorganizowane, wykonywane we własnym imieniu i w sposób ciągły. Nie wymaga rejestracji, dopóki uzyskiwany w jej ramach przychód nie przekroczy w miesiącu połowy kwoty minimalnego wynagrodzenia, (ta kwota nie sumuje się ze stypendium stażowym, ani z wynagrodzeniem za pracę). W 2020 roku jest to 1 300 zł.

To ważne, aby nie mylić terminów przychód i dochód. Choć brzmią podobnie, oznaczają coś innego. Przychód to wszystkie kwoty należne firmie. Łatwiej będzie o tym pamiętać, uświadamiając sobie, że przychód ze stosunku pracy to płaca „brutto”. Dochód to z kolei to, co zostaje z przychodów po odjęciu wydatków. Dla osób na etacie dochód to wypłata „netto”.

Działalność nierejestrowana

Poza kryterium przychodu, trzeba pamiętać o innych warunkach, które trzeba spełniać, aby móc prowadzić działalność nierejestrowaną. Jednym z nich jest wykonywanie usług nieobjętych koniecznością uzyskania licencji, koncesji lub pozwolenia. Ponadto tylko osoby, które w ostatnich pięciu latach nie miały zarejestrowanej firmy, mogą prowadzić działalność nierejestrowaną.

Jeśli spełniasz warunki, możesz działać. Umawiasz się na wykonanie usługi, robisz to, co potrafisz najlepiej i otrzymujesz za to zapłatę. Sprzedaż odnotowujesz w "uproszczonej ewidencji sprzedaży" - to termin z Ustawy o podatku od towarów i usług (VAT), choć prowadząc działalność nierejestrowaną jesteś z niego zwolniony. Na prośbę klienta musisz wystawić dokument sprzedaży, ale może się okazać, że dla własnej wygody będziesz to robić zawsze i od razu.

Nie odprowadzasz co miesiąc zaliczek na podatek dochodowy. Jednak możesz odkładać pieniądze, aby móc opłacić niedopłatę jaka wyniknie z zeznania rocznego. Dochody uzyskane z działalności nierejestrowanej umieszczasz w formularzu PIT w rubryce "9. działalność nierejestrowana". Ich wysokość ustalasz na podstawie prowadzonej uproszczonej ewidencji sprzedaży.

Brzmi prosto? Najprawdopodobniej prowadzenie działalności nierejestrowanej okaże się nieskomplikowane. Zdarzają się jednak szczegółowe regulacje, stanowiące wyjątki od reguły. Na przykład na usługi prawnicze lub jubilerskie nie przysługuje zwolnienie z podatku od towarów i usług, więc trzeba zarejestrować się jako czynny podatnik VAT.

Najlepiej spisz ze szczegółami swój pomysł, w tym jak będą wyglądały typowe transakcje, a potem skonsultuj go ze specjalistą od podatków. Ustalasz, jaki dokument sprzedaży najdogodniej wydawać klientom oraz czy z twoją branżą wiążą się dodatkowe obowiązki.

Rejestracja jest łatwa?

Gdy zaczniesz na swoich usługach zarabiać kwotę wyższą niż połowa minimalnego wynagrodzenia miesięcznie, będziesz musiał zarejestrować swoją działalność. Możesz zrobić to logując się profilem zaufanym lub e-dowodem do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEiDG).

Jeszcze w trakcie rejestracji w CEiDG możesz zgłosić się w ZUS do ubezpieczenia zdrowotnego. Możesz też zrobić to później na Platformie Usług Elektronicznych (PUE), również podpisując formularz profilem zaufanym. Masz na to siedem dni.

Obu rejestracji możesz też dokonać w siedzibach odpowiednich instytucji w formie papierowej albo podpisując dokumenty podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy kwalifikowanego certyfikatu.

Pamiętaj, że wpis i późniejsze zmiany są zawsze darmowe. Zdarzają się oferty płatnej reklamy kierowane do nowych firm, których autorzy zdają się liczyć na to, że początkujący przedsiębiorca uzna je za urzędowe wezwanie do zapłaty.

Oferty naciągaczy to nie jedyna trudność związana z rejestracją działalności. Choć dla osoby z pokolenia *digital natives* sam proces rejestracji w CEiDG i ZUS PUE będzie łatwy, to w jego trakcie padają dwie ważne deklaracje, od których zależy przyszła finansowa pomyślność.

Podatek dochodowy

Przypomnij sobie, co to jest dochód. We wniosku o wpis do CEiDG oświadczasz, w jakiej formie będziesz opłacać podatek od dochodu. Jest to deklaracja o tyle istotna, iż od wyboru formy opodatkowania uzależniona jest wysokość przyszłego podatku oraz rodzaj i zakres prowadzonej dokumentacji rachunkowej.

Formy do wyboru to:

- zasady ogólne - skala podatkowa,
- podatek liniowy,
- ryczałt od przychodów ewidencjonowanych,
- karta podatkowa.

Zasady ogólne - skala podatkowa to forma, w ramach której rozliczają się również na przykład osoby zatrudnione na umowę o pracę. Dla rocznego dochodu do wysokości 85 528 zł stawka podatku wynosi 17% (minus kwota zmniejszająca podatek), a dla części ponad tę kwotę stawka to 32%. Z kolei przy podatku liniowym obowiązuje jedna stawka 19%.

Podatek liniowy okaże się korzystniejszy dla osoby stanu wolnego, jeśli jej dochód w ciągu roku zbliża się do kwoty lub przekracza sto tysięcy złotych. Z kolei gdy małżonek nie pracuje lub zarabia mało albo samotnie wychowuje się dziecko, granica opłacalności podatku liniowego jest jeszcze wyższa.

Zarówno „skala”, jak i podatek liniowy uwzględniają koszty. Jeśli usługa wymaga zakupu materiałów, inwestycji w narzędzia lub nakładów finansowych na dojazd do klienta, najprawdopodobniej jedna z tych dwóch form okaże się najbardziej opłacalna.

Natomiast jeśli spodziewasz się, że prawie nie będziesz mieć kosztów, sprawdź czy możesz skorzystać z pozostałych dwóch form, „karty” lub ryczałtu”. Jeśli twój rodzaj usług mógłby być rozliczany w którejś z tych form, przelicz czy będzie bardziej korzystna.

Karta podatkowa zakłada, że co miesiąc będziesz płacić stałą kwotę podatku dochodowego, niezależnie od rzeczywistych przychodów i kosztów. Stawki podatku są ogłaszane corocznie w obwieszczenia ministra finansów.

Z kolei ryczałt od przychodów ewidencjonowanych nalicza się od kwot należnych firmie, bez odejmowania kosztów. Poszczególne rodzaje działalności mają różne stawki. Najniższą 2%, ma sprzedaż produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu, przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy. Najwyższą 20%: usługi tłumaczenia, udzielanie lekcji na godziny, a także usługi medyczne.

Sporządzenie planu: ilości spodziewanych transakcji, odroczenia płatności, cennika, spodziewanych kosztów jest podstawą, aby móc wybrać najbardziej korzystną formę opodatkowania. Dokonuje się jej na rok. Jeśli potem zmieni się twoja sytuacja, w kolejnych latach możesz zmienić formę.

Mając swój biznesplan, możesz skonsultować go ze specjalistą podatkowym w instytucji lub organizacji pozarządowej wspierającej początkujących przedsiębiorców. Możesz też zdecydować się na nawiązanie współpracy z biurem księgowym. Konsultacje z księgowym ułatwi posiadanie podstawowej wiedzy z zakresu podatków. Można ją nabyć na przykład na bezpłatnym szkoleniu w Wojewódzkim Urzędzie Pracy.

Składki i świadczenia

W wyborze najkorzystniejszej formy podatku dochodowego pomoże biuro rachunkowe albo ekspert z instytucji pomagającej w podejmowaniu działalności gospodarczej. Natomiast z rejestracją działalności wiąże się też decyzja co do skorzystania z ulg w składkach ZUS. W tej kwestii znaczenie ma twoje podejście do ubezpieczeń.

Gdy rejestrujesz działalność gospodarczą po raz pierwszy lub po 5 latach od zamknięcia lub zawieszenia, masz prawo do zwolnienia przez sześć pełnych miesięcy z płacenia składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, wypadkowe) oraz składek na Fundusz Pracy i Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Wciąż jednak pozostaje obowiązek rejestracji do ubezpieczenia zdrowotnego i opłacania co miesiąc składki zdrowotnej. Do grudnia 2020 roku składka zdrowotna wynosi 362,34 zł.

Będziesz mógł skorzystać z pomocy publicznej służby zdrowia. Jednak w tym czasie nie będziesz odkładać składek na emeryturę lub rentę. Nie otrzymasz także świadczeń w razie ciąży, choroby albo wypadku.

Możesz zdecydować się na opłacanie przez 24 miesiące obniżonych składek społecznych, co będzie się wiązało również z proporcjonalnymi świadczeniami w przypadku ciąży, choroby lub wypadku ("obniżonymi"). Suma preferencyjnych składek społecznych to 246,80 zł miesięcznie, oprócz obowiązkowej składki zdrowotnej.

Jeśli chcesz, możesz najpierw skorzystać z 6 miesięcy „ulgi na start”, później 24 miesiące składek obniżonych. Dla osób, które rezygnują z tych możliwości, w 2020 roku suma składek społecznych oraz zdrowotnej wynosi 1 431,48 zł miesięcznie. W przypadku ciąży, choroby lub wypadku opłacanie składek społecznych na takim poziomie daje prawo do świadczeń dla podstawy wynoszącej 3 136,20 zł.

Czy samozatrudnienie jest dla mnie?

Przeczytałeś ten tekst i masz poczucie, że sobie poradzisz. Doczytasz o każdej z wspomnianych kwestii, weźmiesz udział w szkoleniu z zakresu „ABC przedsiębiorczości”, dopytasz na infolinii organów skarbowych lub ZUS, znajdziesz eksperta z którym omówisz szczegóły swojego pomysłu.

Właściwie to spodziewasz się, że większą trudnością od formalności, będzie zapewnienie sobie ciągłości zleceń. Jednocześnie przecież wiesz gdzie szukać klientów. Jeśli tak czujesz, najprawdopodobniej samozatrudnienie, prowadzenie własnej firmy, jest drogą dla Ciebie!

Lektura tego artykułu ma służyć nabyciu rozeznania, jakie kwestie należy brać pod uwagę rozważając podjęcie działalności gospodarczej. Natomiast każdorazowo przed podjęciem rzeczywistych decyzji i działań, należy sprawdzić aktualny stan prawny, a być może również skonsultować swoją indywidualną sytuację ze specjalistą z zakresu prawa i rachunkowości.

Źródła

- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. "Prawo przedsiębiorców" - tekst ujednolicony, 2020, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180000646> (dostęp 29.04.2020)
- "Przychód a dochód – jaka jest różnica między tymi pojęciami?", 2019, <https://smeo.pl/blog/rozwój-biznesu/przychod-a-dochod-to-nie-to-samo/> (dostęp 29.04.2020)
- Tobąła, Kinga, "Działalność nierejestrowana i Twój pierwszy sklep internetowy", 2020, <https://blog.sky-shop.pl/dzialalnosc-nierejestrowana-i-twoj-pierwszy-sklep-internetowy/> (dostęp 29.04.2020)
- "ESDN (2019) Ewidencja sprzedaży przeznaczona dla działalności nierejestrowanej" <https://www.druki-formularze.pl/druk/esdn-2019-ewidencja-sprzedazy-przeznaczona-dla-dzialalnosc-nierejestrowanej> (dostęp 29.04.2020)
- "Działalność nierejestrowana, czyli firma na próbę", 2018, <https://6krokow.pl/dzialalnosc-nierejestrowana-czyli-firma-na-probe/> (dostęp 29.04.2020)
- "Rejestracja przedsiębiorcy" <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg/ceidg.public.ui/NewUser.aspx> (dostęp 30.04.2020)
- "CEIDG-1 Wniosek o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej." <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg/ceidg.public.ui/Forms/CEIDG1.aspx?type=1> (dostęp 29.04.2020)
- Juszczyk Piotr "Podatek liniowy – kiedy warto przejść?", 2017, <https://www.infakt.pl/blog-ksiegowy/podatek-liniowy-kiedy-warto-przejsc/> (dostęp 29.04.2020)
- "Ulga na start – 6 miesięcy bez składek ZUS", 2018/2020, <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zus/chce-rozliczac-zus/co-powinienes-wiedziec-zanim-zaczniez-placic-zus/ulga-na-start-wlasna-firma-przez-6-miesiecy-bez-zus> (dostęp 29.04.2020)
- "Obniżone składki ZUS przez 24 miesiące" 2018/2020, <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zus/chce-rozliczac-zus/co-powinienes-wiedziec-zanim-zaczniez-placic-zus/maly-zus-obnizone-skladki-na-zus-przez-24-miesiace> (dostęp 29.04.2020)
- "Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych jako forma opodatkowania" 2019, <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-ryczalt-od-przychodow-ewidencjonowanych> (dostęp 30.04.2020)